

ARISTIDE CARADJA ȘI MAREA SA COLECȚIE DE LEPIDOPTERE

Dr. Aurelian POPESCU-GORJ

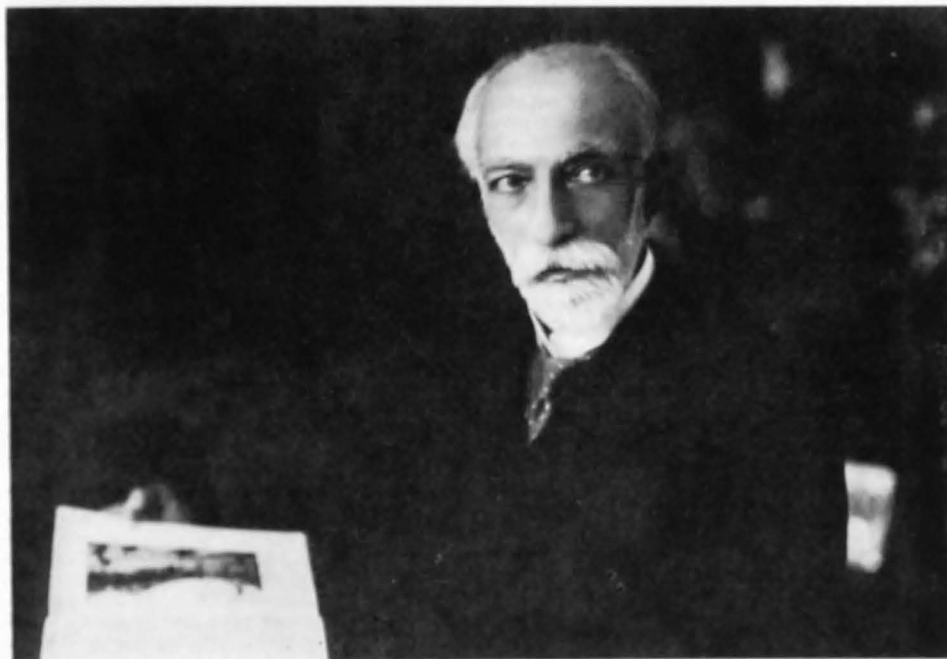

FIG. 1 – ARISTIDE CARADJA LA VÎRSTA DE 75 ANI, LA MASA DE LUCRU

Îndepărtatul și liniștitul țirgușor Grumăzești, situat în mijlocul mai multor coline, pe drumul dintre Humulești și Creangă și satul Oșlobeni, se mândrește cu una din marile figuri ale gândirii românești, savantul entomolog Aristide Caradja, specialist de renume mondial în sistematica, ecologia și zoogeografia lepidopterelor. Ducând o viață tihnită în mijlocul familiei și al unui imens parc ce înconjură conacul părintesc, a depășit firul științei, avîntîndu-se spre cele mai îndrăznețe teorii menite a contribui la dezlegarea marilor enigme ale originii și evoluției unora dintre cele mai gingașe viețuitoare ale globului – fluturii.

S-a născut la Dresda la 28 septembrie 1861. Fire înclinată spre meditație și mare iubitor al naturii, încă de copil a fost atras de frumusețea deosebită a fluturilor. Făcînd plimbări zilnice prin împrejurimile însoțite și bogat acoperite cu flori multicolore ale micii localități Toeplitz din Germania, unde anual venea la băi cu părinții, l-au impresionat – după cum obișnuia să povestească – miile de petale divers colorate ce se desprindeau din flori, plutind în aer, cînd lin, cînd agitat. Acesta a fost primul contact cu minunata lume a fluturilor, iar impresia ce i-au lăsat-o a fost atât de puternică încît întreaga viață și-a dedicat-o lor.

De remarcat, că, în afară de deosebitele sale inclinații către științele naturii, A. Caradja a arătat, încă din copilărie, un deosebit talent pentru muzică. Către sfîrșitul liceului, pe care l-a absolvit la Dresda, între 16–18 ani, a avut ca maestru chiar pe marele pianist Hans v. Bulow, tînărul Aristide ajungînd un interpret desăvîrșit al lui Bach și Beethoven și numai firea lui emotivă, în fața publicului, l-a împiedicat a se dedica unei cariere pianistice.

După terminarea liceului, la insistențele părinților săi absolvă Facultatea de drept din Toulouse, însă, împins de înclinațiile sale pentru entomologie, fără știința părinților săi, el audiază concomitent și cursurile de zoologie, botanică, geologie și paleontologie, fapt ce l-a făcut ca, mai târziu, să afirme că în realitate el este „un naturalist claudesin”. În 1887, după moartea tatălui său, se reîntoarce în țară și se stabilește definitiv în conacul bătrânesc de la Grumăzești, lângă Tirgu Neamț. Conacul era alcătuit dintr-o clădire masivă, cu ferestre largi, situat într-un parc de aproape 10 ha, cu arbori seculari, în care aleea principală măsoară 800 m lungime și era mărginită de o parte și de alta de tei bătrâni, dintre care unii plantați încă de la 1780. O aripă întreagă a clădirii a fost rezervată pentru instalarea vastei sale colecții de lepidoptere paleartice și a bogatei biblioteci istorice și de specialitate, ce conținea numeroase rarități bibliofile și lucrări științifice de mare valoare.

Cea dintâi publicație mai amplă a lui A. Caradja datează din 1893 și tratează despre lepidopterele din departamentul Haute-Garonne (Franța), colectate de el încă în timpul studiilor sale juridice de la Toulouse, sau de către prietenul său, cunoscutul entomolog francez Auguste d'Aubuisson, lucrare urmată în 1894 de un supliment, bazat pe noi capturi.

Dar o dată stabilit în țară, în liniștea conacului strămoșesc, el începe să colecteze intens, fie în marele parc de la Grumăzești, special ținut într-o stare, în aparență, de sălbăticie, în scopul de a putea avea la îndemână un biotop cât mai apropiat de cel natural, caracteristic regiunii, fie în împrejurimile localităților Piatra Neamț, Mânăstirea Neamț, Văratec, Muntele Ceahlău, Muntele Sandru Mare, Slănic Moldova, Iași etc. Totodată centralizează toate datele din publicațiile apărute până atunci asupra lepidopterelor din România, începând cu lucrarea lui J. Mann, privind lepidopterele din nordul Dobrogei, apărută în 1866, la Viena, precum și cele rezultate din colectările personale și în 1895—1896 publică, în „Deut. Ent. Zeit.-Iris” din Dresda, una din cele mai importante lucrări de tinerere „Die Großschmetterlinge des Königreichs Rumänien”, care conține numeroase observații ecologice și noi localități de colectare pentru numeroase specii. În 1899 și 1901 publică cel mai complet catalog al microlepidopterelor cunoscute până atunci în România, până în 1905 urmat de încă 3 suplimente.

Trăind la Grumăzești în acest mediu de liniște, în care numeroase ore erau dedicate cercetărilor în mijlocul naturii sau unor îndelungate meditații filosofice, studiind cu nesăț numeroasele publicații entomologice, ce i se trimiteau din diferite părți ale lumii, A. Caradja continuă să-și îmbogățească neconținut prețioasele-i colecții de fluturi, fie prin capturi personale, fie achiziționând diverse piese din marile colecții ale vremii. Dintre acestea menționăm bogatul material provenind din colecțiile: J. Mann, Wocke, Schütze, Nägel, Zimmermann, Bang-Haas, M. Korb, M. Bartel, C. Ribbe, P. Chrétien, C. Dietze, T. Krüper, J. Paulus, Lord Walsinghams, von Hedemann, Stötzner etc., în care se găseau și numeroase tipuri și paratipuri, descrise de el în trilogia „Beitrag zur Kenntnis über die Geographische Verbreitung den Pylaliden. Tortriciden und Mikrolepidopteren” . . . , apărută între anii 1910—1920 la Dresda.

Treptat, Grumăzeștiul devine un centru științific cunoscut în lumea întreagă, mulți naturaliști străini trecând chiar pragul casei sale, atît pentru a-l cunoaște, cît și pentru a putea studia vastele sale colecții sau pentru a apela la bogatele cunoștințe ale savantului român.

În dorința de a-și îmbogăți permanent colecțiile, material pe baza căruia își putea dezvolta teoriile asupra legăturilor dintre diferitele regiuni zoogeografice, Caradja subvenționează și îndrumăză unele expediții științifice pentru colectarea de microlepidoptere, cum a fost aceea a lui Stauder în Sicilia sau a lui Fassl în America de Sud. Totodată, fiind solicitat din ce în ce mai mult pentru a studia vastul material colectat de marile expediții științifice ale epocii, încă din 1924 se dedică mai ales studierii fluturilor proveniți din Asia Centrală și China, adunați în expedițiile conduse de Stötzner, Franck, Mell, Sven Hedin, Forb, Bartel sau aceea a lui J. B. Corporaal din regiunea Karakorum. Totodată întreprinde un intens schimb de material și informații științifice cu diverși cercetători străini, inclusiv cu marii cercetători sovietici Filipjev de la Muzeul de zoologie din Leningrad și Scheljusko de la Muzeul din Kiev. De asemenea studiază materialul colectat de Tolmachov în Mancuria și Transbaikalia, precum și microlepidopterele ce i se trimit de către alții, provenind din regiunea Uralsk, Armenia, Anatolia, Palestina, Tunis, Algeria, Spania etc.

Între anii 1917—1925 germanul Herman Höne, un pasionat naturalist amator, stabilit în China în calitate de reprezentant al firmei de materiale fotografice „Agfa”, organizează în această țară colectări în principalele provincii, apelînd mai apoi la A. Caradja pentru studierea materialului de microlepidoptere. Cu această ocazie, Caradja îi dă ample sugestii privind locurile mai importante de colectare.

În perioada 1928—1934 se ocupă și de studierea fluturilor colecții personal (1928) sau de prof. A. Ostrogovich (Cluj) și A. Popescu (București) pe litoralul românesc și bulgăresc al Mării Negre, publicînd 6 lucrări în care, în afară de enumerarea speciilor întâlnite, la care adesea adaugă și importante date biogeografice, descrie și numeroase specii și subspecii noi, descoperite în acest material. După această dată însă, pînă în 1939, își concentrează forțele numai pentru studierea vastului material de microlepidoptere ce primise din China (peste 100 000 exemplare), provenind din Setchwan, Kwanhsien, Mokanshan, Kwangtung, Kiangsu, Cekiang, Hunan, Masivul Taishan din provincia Shantung, Masivul Yulinghan din provincia Yunnan, Atuntse, Nord-Fukien, Masivul Taipeishan provincia Shansi, Valea Yangtse la Batang, Kuantung provincia Fukien, insula Taiwan etc. Pe baza acestui vast material, care astăzi face faima colecției sale, una din cele mai complete din lume în microlepidoptere din China, a publicat încă 22 lucrări, unele în colaborare cu E. Meyrick, marele specialist de la British Museum,

În care descrie numeroase specii și subspecii noi. Este perioada de sinteză a vastelor cunoștințe acumulate în decursul celor peste 60 ani dedicați entomologiei, perioadă în care enunță importantele sale teorii privind originea, evoluția, migrația speciilor de lepidoptere și repartitia lor zoogeografică, precum și etapele prin care a trecut viața pe pământ, din terțiar până în prezent.

Materialul lepidopterologic studiat de A. Caradja se cifrează la peste 400 000 exemplare, cu care ocazie el a descris o serie de genuri noi și peste 1 000 specii, subspecii și forme necunoscute până atunci. Din materialele primite pentru studiere, din cele colectate personal sau din cele provenite prin achiziții, Caradja și-a alcătuit marea sa colecție de peste 90 000 exemplare microlepidoptere și circa 5 000 macrolepidoptere care astăzi se numără printre marile colecții europene. Prin bogăția și diversitatea speciilor, precum și prin marea număr de tipuri, după care s-au descris specii noi (peste 3 000 exemplare), colecția Caradja constituie astăzi un adevărat tezaur național de valoare mondială. Numai studiind o colecție de astfel de proporții se poate urmări nu numai diversitatea speciilor și bogăția faunistică a diferitelor regiuni zoogeografice ale globului, dar și aspectul deosebit pe care îl prezintă conturul aripilor, larga variabilitate a desenului și mai ales a coloritului, care poate merge de la aspect aproape hialin sau aripi monoculare, până la colorit policrom sau cu străluciri adamantine. De asemenea se pot observa numeroase alte adaptări și mai ales acelea care, prin desenul și coloritul aripilor și corpului, permit fie o largă homocromie, legată de mediul în care trăiesc, fie un mimetism, uneori destul de accentuat, datorită nevoii de a se apăra de dușmani.

Dar vitregia vremurilor și urgia celui de-al doilea război mondial l-au determinat pe A. Caradja, încă din martie 1943, să părăsească, cu adînc regret și pentru totdeauna, Grumăzeștii pe care i-a iubit atîta, locul atîtor amintiri și atîtor ani de muncă încordată închinată științei, locul care i-a adus gloria înscriindu-i numele în Pantheonul nemuritorilor.

În anul 1944, colecția și biblioteca sa, care rămăseseră la Grumăzești, salvate de urgia războiului prin strădaniile neobosite ale prof. C. Motaș, au fost achiziționate de către Ministerul Învățămîntului și depuse la Muzeul de istorie naturală „Gr. Antipa”, București. Astăzi colecția este instalată într-o cameră specială, constituind un tezaur entomologic ce aparține colecțiilor științifice de valoare mondială, care nu poate fi expus pentru public, ea trebuind a fi conservată în condiții deosebite, la o temperatură potrivită și la întuneric, lumina de zi fiind un dușman necruțător al coloritului. În semn de stimă și admirație, mulți cercetători străini sau din țară i-au dedicat unele genuri și numeroase specii, care poartă numele sau prenumele marelui savant român, iar Academia R.P.R., apreciindu-i munca științifică și opera pe care a lăsat-o spre binele culturii omenești, i-a acordat titlul de membru titular de onoare.

La 29 mai 1955, marele nostru entomolog și filozof, academicianul Aristide Caradja s-a stins din viață în vîrstă de 94 de ani, după o lungă și grea suferință.

Fig. 2 — ARISTIDE CARADJA LA VÎRSTA DE 80 ANI ÎN SALONUL CONACULUI DE LA GRUMĂZEȘTI, ALĂTURI DE SOȚIA SA MATILDA CARADJA CARE L-A AJUTAT MULT ÎN MUNCA SA DE CERCETARE ȘI ARANJARE A COLECȚIILOR.

Fig. 3 — ALEEA PRINCIPALĂ A FRUMOSULUI PARC DE LA GRUMĂZEȘTI (1939) ÎN CARE A. CARADJA A FĂCUT MULTE OBSERVAȚII ECOLOGICE ȘI CAPTURI DE MICROLEPIDOPTERE, FOARTE IMPORTANTE PENTRU FAUNA ȚĂRII.

În anul acesta s-au împlinit 15 ani de când A. Caradja nu mai este printre noi, însă figura lui blândă, chipul său coborât parcă din picturile lui „El Greco”, va dăinui veșnic în inimile celor ce l-au cunoscut, rămânând un exemplu de ceea ce înseamnă pasiune și dăruire pentru progresul științei. Poate acum, în urma acestor noi date, organele locale și Academia R. S. România să depună mai mult efort pentru a se transforma, măcar în parte, conacul de la Gramăzești, astăzi destul de neglijat, în „casă memorială”, iar imensul parc, unic în felul său în toată Moldova, să fie protejat și declarat „zonă ocrotită” începându-se cu inventarierea copacilor seculari. Aceasta este de dorit a se împlini cât mai curând, acum când în sat se mai pot găsi oameni care l-au cunoscut și desigur încă multe amintiri ale epocii când a trăit acolo Aristide Caradja, cel mai mare entomolog-filozof care l-a avut țara românească. Pentru început ar fi bine ca încă din acest an, când s-au împlinit 15 ani de la moartea sa, să se instaleze o placă comemorativă.

În cele ce urmează dăm lista completă a lucrărilor publicate de A. Caradja, listă inedită și adesea solicitată de către cercetătorii din țară și străinătate.

LISTE DES PUBLICATIONS

1. 1892 — Lepidopterologische Mittheilungen aus Rumänien. *Societas Entomologica*, **7**, 18: 125, 139.
2. 1893 — Beitrag zur Kenntnis der Grossschmetterlinge des „Département de la Haute-Garonne“. *Deutsch. Ent. Zeit.* „Iris“, Dresden, **6**: 161—240.
3. 1893 — *Coisus Palaeno* L. var. *Cafischii* Caradja. *Soc. Entom.* **8**, 4: 26—27.
4. 1893 — *Heptalus* var. (et ab?) *Dacicus*. Une nouvelle variété de *Lupulinus*. *Soc. Entom.*, **8**, 6: 44.
5. 1893 — Ein Hybridationsversuch. *Soc. Entom.*, **8**, 12: 89—90.
6. 1894 — Bemerkungen über *Spilosoma Mendica* Cl. var. *Rustica* Hb. *Soc. Entom.*, **9**, 5: 33—35.
7. 1894 — *Spilosoma Mendica* Cl. var. (et. ab.?) ♀ *Standfussi* Caradja. *Soc. Entom.*, **9**, 7: 49.
8. 1894 — Nachtrag zum Verzeichnisse der Grossschmetterlinge des Département de la Haute-Garonne. *Deutsch. Ent. Zeit.* „Iris“, Dresden, **7**: 336—340.
9. 1895 — *Spilosoma* Hybr. *Standfussi* Caradja, var. *mus* Caradja, var. *clara* Caradja, ab. *mixta* Caradja und ab. (et var.?) *inversa* Caradja. *Soc. Entom.*, **10**, 7: 49—50.
10. 1895 — Zu der Notiz des Herrn M. Selmons über *Lucanus cervus*. *Soc. Entom.*, **10**, 10: 77.
11. 1895 — *Eupithecia Gratiolata* HS. und ihre Raupe. *Soc. Entom.*, **10**, 12: 89—90.
12. 1895—1896 — Grossschmetterlinge des Königreiches Rumänien. *Deutsch. Ent. Zeit.* „Iris“, Dresden, **8**: 1—102, 1895, u. **9**: 1—112, 1896.
13. 1895 — Entgegnung. *Deutsch. Ent. Zeit.* „Iris“, Dresden, **8**: 264.
14. 1897 — Ueber neue *Spilosoma*-Hybridationen. *Deutsch. Ent. Zeit.* „Iris“, Dresden, **10**: 371—373, Tfl. 9, fig. 1—11.
15. 1898 — Mittheilungen über neue *Spilosoma*-Hybridationen. *Deutsch. Ent. Zeit.* „Iris“, Dresden, **11**: 392—397, Tfl. 6.
16. 1898 — Die Raupe von *Acidalia Flaccidaria* Z. *Deutsch. Ent. Zeit.* „Iris“, Dresden, **11**: 325—328.
17. 1899 — On new *Spilosoma* hybrids. *The Entomol.*, **32**: 106—108, 293—296.
18. 1899 — Zusammenstellung der bisher in Rumänien beobachteten Microlepidopteren. *Deutsch. Ent. Zeit.* „Iris“, Dresden, **12**: 171—218.
19. 1901 — Die Microlepidopteren Rumäniens. *Bul. Soc. Sciences, Bucarest-Roumanie*, **10**, 1—2: 110—168.
20. 1903 — Die Microlepidopteren Rumäniens. Nachtrag I. *Bul. Soc. Sciences, Bucarest-Roumanie*, **11**, 5—6: 612—619.
21. 1903 — Ein Beitrag zur Lepidopteren-Fauna Rumäniens. *Bul. Soc. Sciences, Bucarest-Roumanie*, **12**, 1—2: 121—133. **1**
22. 1903 — Neuer Beitrag zur Lepidopteren-Fauna Rumäniens. *Bul. Soc. Sciences, Bucarest-Roumanie*, **12**, 5—6: 355—365.
23. 1905 — Neuer Beitrag zur Lepidopterenfauna Rumäniens. *Bul. Soc. Sciences, Bucarest-Roumanie*, **14**, 1—2: 227—243.
24. 1910 — Beitrag zur Kenntnis über die geographische Verbreitung der Pyraliden des europäischen Faunengebietes nebst Beschreibung einiger neuer Formen. *Deutsch. Ent. Zeit.* „Iris“, Dresden, **34**: 105—147, Tfl. 14.
25. 1916 — Beitrag zur Kenntnis der geographischen Verbreitung der Pyraliden und Tortriciden des europäischen Faunengebietes, nebst Beschreibung neuer Formen. *Deutsch. Ent. Zeit.* „Iris“, Dresden, **30**: 1—88.
26. 1920 — Beitrag zur Kenntnis der geographischen Verbreitung der Microlepidopteren des palaarktischen Faunengebietes nebst Beschreibung neuer Formen. *Deutsch. Ent. Zeit.* „Iris“, Dresden, **34**: 75—179.
27. 1922 — Nachtrag zur Fauna von Rumänien. *Deutsch. Ent. Zeit.* „Iris“, Dresden, **26**: 94.
28. 1922 — Kleine lepidopterologische Mittheilungen. *Ent. Rundschau*, **39**, 10: 39—40.
29. 1925 — Ueber Chinas Pyraliden, Tortriciden, Tineiden nebst kurze Betrachtungen, zu denen das Studium dieser Fauna Veranlassung gibt. (Eine Biogeographische Skizze). *Acad. Rom. Mem. Soc. Științ. Seria III*, **3**, 7: 257—387, Tfl. 1—2.
30. 1925 — I. Zwei neue palaarktische *Crambus*-Arten und 2. Einige Worte über wenig bekannte und neue *Cledobina* — Formen. *Deutsch. Ent. Zeit.* „Iris“, Dresden, **39**: 142—145.
31. 1926 — Über Chinas Pyraliden, Tortriciden, Tineiden, nebst kurzen Betrachtungen, zu denen das Studium dieser Fauna Veranlassung gibt. *Acad. Roum. Bul. de la Sect. Scient.*, **10**, 2: 37—40.
32. 1926 — Ueber einige bei Sutschansk gesammelte Pyraliden und sonstige Kleinfalter. *Deutsch. Ent. Zeit.* „Iris“, Dresden, **40**: 36—43.
33. 1926 — Noch einige Worte über ostasiatische Pyraliden und Microlepidopteren. *Deutsch. Ent. Zeit.* „Iris“, Dresden, **40**: 155—167.
34. 1926 — Nachträge zur Kenntnis ostasiatischer Pyraliden. *Deutsch. Ent. Zeit.* „Iris“, Dresden, **43**: 168—170.
35. 1927 — Die Kleinfalter der Stötzner'schen Ausbeute, nebst Beiträge aus meiner Sammlung (Zweite Biogeographische Skizze: „Zentralasien“). *Acad. Rom. Mem. Soc. Șt., Seria III*, **4**, 8: 301—428.
36. 1928 — Die Kleinfalter der Stötzner'schen Ausbeute (Zweite Biogeographische Skizze: „Zentralasien“). Vorläufige Mitteilung. *Acad. Roum. Bul. Soc. Științ.*, **11**, 2—3: 1—4.

37. 1928 — Ueber eine Kleinfalter-Ausbeute aus der Umgebung von Palermo. *Entom. Rundschau*, **45**, 5-9: 18, 21-22, 25-26, 29-31, 36.
38. 1928 — Les Pyralides du Szechouen et d'Asie Centrale; essai biogéographique. *Compte Rendu Sommaire des Séances de la Soc. de Biogéographie*, Paris, **5**, 35: 10-14.
39. 1928 — Ueber einige neue und schon bekannte Pyraliden und Tortriciden aus dem palaearktischen Faunengebiet. *Deut. Ent. Zeit. „Iris“*, Dresden, **41**: 287-294.
40. 1929 — Bladereise eines Naturforschers nach Tekirghiol (Carmen Silva). Ein Beitrag zur Lepidopterenfauna der Dobrogea. *Deut. Ent. Zeit. „Iris“*, Dresden, **43**: 41-65.
41. 1929 — Contribuțiunile la cunoașterea Lepidopterelor Române Mari. *Acad. Rom. Mem. Șef., Șt., Seria III*, **6**, 11: 321-323.
42. 1929 — *Eurgestis ostrogoviichi* nov. spec. *Acad. Roum. Bul. Sect. Șcient.*, **12**, 6: 133.
43. 1929 — *Antigraea catalaunalis* Dup. nov. ab *sionensis*. Eine noch unbeschriebene Pyraliden-Form aus Valatina. *Acad. Roum. Bul. de la Sect. Șcient.*, **12**, 6: 154.
44. 1929 — Über *Polytaenodes subhyalinus* Hmps. *Acad. Roum. Bul. de la Sect. Șcient.*, **12**, 6: 154-155.
45. 1930 — Beitrag zur Lepidopterenfauna der Südlichen Dobrogea insbesondere der sogenannten „Coasta de Argint“. *Acad. Roum. Bul. de la Sect. Șcient.*, **13**, 3: 31-51, Tfl. I-VI.
46. 1930 — Eine neue Geometridae aus Siebenbürgen. *Acad. Roum. Bul. de la Sect. Șcient.*, **13**, 3: 82.
47. 1931 — Second contribution to our knowledge about the Pyralidae and Microlepidoptera of Kwansien. *Acad. Roum. Bul. de la Sect. Șcient.*, **14**, 3-5: 59-75.
48. 1931 — Dritter Beitrag zur Kenntnis der Pyraliden von Kwansien und Moksanshan (China). *Acad. Roum. Bul. de la Sect. Șcient.*, **14**, 9-10: 203-212.
49. 1931 — Beiträge zur Lepidopteren-Fauna Grossrumäniens für das Jahr 1930. (Dritte Biogeographische Skizze, Europa). *Acad. Roum. Mem. Șef. Șt., Seria III*, **7**, 8: 293-344.
50. 1932 — Beiträge zur Lepidopteren-Fauna Gross Rumäniens für das Jahr 1931. *Acad. Roum. Bul. de la Sect. Șcient.*, **15**, 1-2: 35-46.
51. 1932 — Dritter Beitrag zur Kleinfalterfauna Chinas nebst kurzer Zusammenfassung der bisherigen Biogeographischen Ergebnisse. *Acad. Roum. Bul. Sect. Șcient.*, **15**, 7-8: 111-123; 147-158.
52. 1932 — Über einige umstrittene Biogeographische Fragen. Ein Schlusswort zum „Dritten Beitrag zur Kleinfalterfauna Chinas“. *Acad. Roum. Bul. Sect. Șcient.*, **15**, 7-8: 159-164.
53. 1933 — Kleine Mitteilung. *Deut. Ent. Zeit. „Iris“*, Dresden, **47**: 109-111.
54. 1933 — Zwei neue Microlepidopteren aus Asien. *Mit. Deut. Ent. Ges.*, **4**, 6.
55. 1933 — Gedanken über Herkunft und Evolution der europäischen Lepidopteren. *Ent. Rundschau*, **50**, 17: 213-217; 18: 236-240; 19: 245-248.
56. 1933 — Kleine Mitteilungen. Benennung von Zwergformen. *Ent. Rundschau*, **50**, 17: 227-228.
57. — und E. Meyrick, 1933 — Materialien zu einer Microlepidopteren-Fauna Kwangtuns. *Deut. Ent. Zeit. „Iris“*, Dresden, **47**: 123-167.
58. — und E. Meyrick, 1934 — Materialien zu einer Microlepidopteren-Fauna Kwangtuns (Pterophoridae-Tortricidae-Theclidae). *Deut. Ent. Zeit. „Iris“*, Dresden, **48**: 28-43.
59. 1934 — Beitrag zur Kleinfalterfauna Inneranatoliens. *Deut. Ent. Zeit. „Iris“*, Dresden, **48**: 183-184.
60. 1934 — Neuer Beitrag zur Kenntnis der Lepidopteren-Fauna Rumäniens. *Deut. Ent. Zeit. „Iris“*, Dresden, **48**: 185-192.
61. 1934 — Schwedisch-Chinesische wissenschaftliche Expedition nach den Nordwestlichen Provinzen Chinas. 22, Lepidoptera 3. Familie: Pyralidae, Pterophoridae, Tortricidae-Tineidae I. s. *Arkiv för Zoologi*, Stockholm, **37** A, 8: 1-10.
62. 1934 — Herkunft und Evolution der palaearktischen Lepidopterenfauna. *Intern. Ent. Zeit. Guben*, **28**, 18: 217-224; 19: 233-236; 21: 261-264; 23: 287-292; 29: 361-366; 30: 381-385.
63. 1934 — Die Kleinfalterausbeute der zweiten Expedition von Sven Hedlin in Nord-China und der Mongolei. *Arkiv för Zoologi*, Stockholm.
64. 1935 — Microlepidoptera — in: Wissenschaftliche Ergebnisse der niederländischen Expeditionen in den Karakorum. Zoologie zusammengestellt von J. B. Corporaal. *Broekmans*, Leipzig: 388-390.
65. 1935 — Ueber die zoogeographischen Verhältnisse in den westchinesischen Provinzen. *Intern. Ent. Zeit. Guben*, **29**, 9: 105-108; 10: 109-112.
66. — und E. Meyrick, 1935 — Materialien zu einer Microlepidopteren — Fauna der chinesischen Provinzen Kiangsu, Chekiang und Hunan. *Friedländer d. Subst.*, Berlin: 1-96.
67. — und E. Meyrick, 1936 — Materialien zu einer Lepidopterenfauna des Taishanmassivs, Provinz Shantung. *Deut. Ent. Zeit. „Iris“*, Dresden, **50**: 135-139.
68. 1937 — Meine Weltanschauung *Natur und Kultur*, **74**, 11: 1-7.
69. — und E. Meyrick, 1937-1938 — Materialien zu einer Microlepidopterenfauna des Yulingshanmassivs (Provinz Yunnan). *Deut. Ent. Zeit. „Iris“*, Dresden, **51**: 137-182; **52**: 1-29.
70. 1938 — Nachtrag zur Fauna des Taishanmassivs. *Deut. Ent. Zeit. „Iris“*, Dresden, **52**: 29.
71. 1938 — Materialien zu einer Microlepidopteren-Fauna von Atuntse in Nord-Yunnan. Ein Nachtrag zur gleichbetiteltten Arbeit in D.E.Z. „Iris“ 1938. *Stettiner Ent. Zeit.*, **99**: 247-250.
72. 1938 — Beiträge zur Kleinfalterfauna Chinas (Lep.). *Stettiner Ent. Zeit.*, **99**: 250-253.
73. 1938 — Materialien zu einer Microlepidopteren-Fauna Nord-Fukiens. *Stettiner Ent. Zeit.*, **99**: 253-257.
74. 1938 — Ueber eine kleine Microlepidopterenausbeute aus Manciukuo und Transbaikalen. *Deut. Ent. Zeit. „Iris“*, Dresden, **52**: 90-92.
75. 1938 — Materialien zu einer Microlepidopterenfauna von Atuntse (Nordwest-Yunnan). *Deut. Ent. Zeit. „Iris“*, Dresden, **52**: 99-104.
76. 1938 — Materialien zu einer Lepidopterenfauna des Taipeshanmassivs (Tsinlinshan), Provinz Shensi. *Deut. Ent. Zeit. „Iris“*, Dresden, **52**: 104-111.
77. 1939 — Materialien zu einer Microlepidopterenfauna des Mienshan, Provinz Shansi, China. *Deut. Ent. Zeit. „Iris“*, Dresden, **53**: 1-15.
78. 1939 — Materialien zu einer Microlepidopterenfauna des Yangtsetales bei Batang. *Deut. Ent. Zeit. „Iris“*, Dresden, **53**: 15-28.
79. 1939 — Materialien zu einer Microlepidopterenfauna von Kuantun in der chinesischen Provinz Fukien. *Deut. Ent. Zeit. „Iris“*, Dresden, **53**: 27-32.
80. 1939 — Nachtrag zur Microlepidopterenfauna des Yangtsetales bei Batang. *Deut. Ent. Zeit. „Iris“*, Dresden, **53**: 119.
81. 1947 — *Macroglossa croatica* Esp. besucht Rumänien. *Acad. Roum. Bul. Sect. Șcient.*, **30**, 1: 61.
82. 1947 — *Papilio alexanor* Esp. in Rumänien. *Acad. Roum. Bul. Sect. Șcient.*, **30**, 2: 108.
83. 1950 — Legătura Faunei Microlepidopterelor între Provinciile Chineze de Apus; Yunnan-Szechuan și Provinciile Orientale: Fukiens-Chekiang-Kiangsu. *Acad. R.P.R. Bul. Științific, Seria Geol.-Biol.*, **2**, 2: 91-103.